

Вплив фінансової глобалізації на міжнародну економічну безпеку

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасна світова економіка характеризується динамічними темпами розвитку і складною архітектурою зв'язків дисипативного типу між країнами світу. Глобальні фінансові кризи останніх десятиліть суттєво вплинули на економічну стабільність суб'єктів господарювання. Це обумовлює необхідність детального аналізу причин та прогнозування наслідків кризових потрясінь з метою підвищення міжнародної економічної безпеки.

Аналіз останніх літературних джерел і публікацій. Теоретичним дослідженням у сфері фінансової глобалізації та економічної безпеки в сучасній науковій та періодичній літературі приділяється особлива увага, тим не менше деякі прикладні питання так і залишилися недостатньо вивченими, зокрема, як прогнозувати кризи та їх вплив на рівень міжнародної економічної безпеки.

Формулювання цілей доповіді. Метою цього дослідження є оцінка впливу фінансової глобалізації на безпеку економічної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Основним наслідком фінансової глобалізації є виникнення у суб'єктів світового господарства схильності до кризових явищ. У табл. 1 наведено хронологію світових криз.

Таблиця 1

Хронологія світових криз [1]

Термін	Назва, причини та історія криз
1825	Перша міжнародна фінансова криза. На початку 1820-х років європейські інвестори (переважно вихідці з Великої Британії) вкладали грошові кошти в розробку золотих і срібних копалень у Латинській Америці. Видобути в регіоні дорогоцінні метали постачали до Британії. Масові спекуляції із золотом та сріблом виснажили резерви банку Англії, виникла фондова криза, що викликала паніку в банківській системі Великої Британії. Криза поширилась на Латинську Америку, оскільки золотошукачі втратили основний ринок збуту
1857	Перша світова економічна криза. Почалася у США. Причина — масові банкрутства залізничних компаній. Колапс на фондовому ринку спровокував кризу американської банківської системи. Цього ж року криза поширилась на Європу та Латинську Америку
1914	Міжнародна фінансова криза. Була викликана початком Першої світової війни. Причина — тотальний розпродаж цінних паперів іноземних емітентів урядами США, Великої Британії, Франції та Німеччини для фінансування воєнних дій
1920–1922	Світова економічна криза. Повоєнна дефляція і рецесія. Явище було пов'язане з банківськими і валютними кризами в Данії, Італії, Фінляндії, Нідерландах, Норвегії, США та Великій Британії
1929–1933	Велика депресія. 29 жовтня 1929 року («чорний четвер») обвалилися всі фондові індекси на американських біржах. Кризі передувало скорочення виробництва у країнах, що розвиваються. Бум фондового ринку США у 1927-1928 роках призвів до відпливу капіталу з Європи та Латинської Америки, спровокував декілька валютних криз в Австралії, Аргентині, Бразилії, Уругваї
1973	Перша енергетична криза. Причина: зниження країнами-членами ОПЕК обсягів видобутку нафти. Таким чином, добувачі «чорного золота» намагалися підняти вартість нафти на світовому ринку. 16 жовтня 1973 року ціна бареля нафти підвищилася на 67% - з 3 до 5 USD. У 1974 році вартість нафти сягнула 12 USD за барель
1987	Чорний понеділок. 19 жовтня 1987 року американський фондовий індекс <i>Dow Jones Industrial</i> знизився на 22,6%. Після цього обвалилися фондові ринки Австралії, Канади, Гонконгу. Причиною вважають «стадний» ефект

Термін	Назва, причини та історія криз
1997	Азійська криза. Найбільше падіння азійського фондового ринку з часів Другої світової війни. Криза стала наслідком виходу іноземних інвесторів з країн Південно-Східної Азії. Причина — девальвація національних валют і високий рівень дефіциту платіжного балансу країн регіону. За підрахунками економістів, азійська криза знизила світовий ВВП на 2 трлн. USD.
2001	Криза.com. Крах Інтернет-компаній (доткомів), що спеціалізувалися на послугах <i>b2b</i> (бізнес для бізнесу). Причина кризи — невиправдано високий рівень інвестицій у підприємства ІТ-сектору і низькі фінансові показники багатьох із них. Після кризи доткомів у США почалася рецесія.
2007-.....	Сучасна світова валютно-фінансова криза (див. табл. 2)

Сучасна світова фінансова криза розпочалася з іпотечної кризи на валютному ринку США та через механізм сек'ютиризації поширилася на європейський та азійський ринки. Причини, еволюцію та географію сучасної світової валютно-фінансової кризи наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Сучасна світова валютно-фінансова криза (2007 –) [2]

Терміни	Ринки виникнення	Причини	Ринки поширення	Причини
Листо 2007	Іпотечний ринок США	Масові неповернення платежів за іпотечними кредитами	Європейський ринок іпотеки	Сек'ютиризація іпотеки
21.01.2008 22.01.2008	Фондові ринки Європи та США	Публікація песимістичних прогнозів щодо «охолодження» європейської і американської економік	Фондові ринки Азії та країн BRIC	Транспарентність фондових ринків
Вересень 2008	Банківський ринок США	Банкрутство <i>Lehman Brothers</i> , продаж <i>Merrill Lynch</i>	Європейський банківський ринок	Фінансові проблеми банківських установ Великобританії, Ісландії, Бельгії, Нідерландів, Німеччини, Франції
Жовтень 2008	Фондовий ринок США (рекордне падіння біржових індексів)	Не проголосований за першим разом проєкт закону США щодо підтримки фінансового ринку країни	Фондові ринки Європи, Азії, країн BRIC та інших країн з перехідною економікою	Ефект «доміно», інформація про початок рецесії в США та уповільнення темпів економічного розвитку Китаю
Липень 2009	Фінансовий ринок США	Монетарна політика США, що призвела до девальвації долара	Фондові ринки Америки, Європи та Азії (падіння індексів)	Підвищена ліквідність фондових ринків на фоні низького попиту на сировину
2010–2013	Фінансові ринки Ірландії, Греції, Кіпру	Нестача фінансових ресурсів для підтримання економічної стабільності, зокрема у банківській сфері	Фінансові ринки інших країн Єврозони (Португалія, Іспанія, Словенія)	Підвищення вартості кредитів для країн, які мають високі заборгованості

Висновки і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Підсумовуючи вищенаведене, можна зробити висновок про негативний вплив фінансової глобалізації на міжнародну економічну безпеку. Подальшого дослідження вимагають питання оцінки можливостей використання методів кількісного прогнозування впливу фінансових криз на рівень міжнародної економічної безпеки.

1. Історія криз// Контракти. — 2008. — № 5.— С. 22–23.
2. Гладун Т.М., Домарадзька Г.С., Русина Н.С. Причини та футурологія сучасної світової валютно-фінансової кризи// Вісник Національного університету «Львівська політехніка» — 2009. — № 657. — С. 468–474.